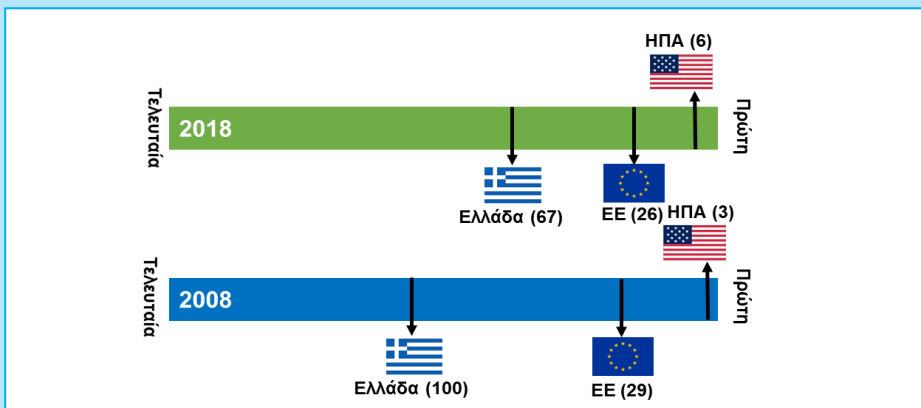

BusinessEurope: Μεταρρυθμίσεις ακούμε, μεταρρυθμίσεις δεν βλέπουμε!

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Η Ευρώπη χάνει έδαφος σε σχέση με τις λοιπές μεγάλες ανταγωνιστικές δυνάμεις στην παγκόσμια οικονομία. Τα τελευταία 10 χρόνια το κατά κεφαλή ΑΕΠ στις ΗΠΑ αυξήθηκε ταχύτερα απ' ό,τι στην Ευρώπη, ενώ η υπεροχή της Ευρώπης ως προορισμού Άμεσων Ξένων Επενδύσεων εξασθένησε σε σχέση με τις ΗΠΑ. Οι εξελίξεις αυτές λαμβάνουν χώρα καθώς η Ευρώπη υστερεί στην υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, λόγω της εθνικής περιχαράκωσης και της ατελούς ενιαίας αγοράς. Σύμφωνα με το Βαρόμετρο των Μεταρρυθμίσεων του 2018, που πρόσφατα δόθηκε στη δημοσιότητα από την BusinessEurope, τον πανευρωπαϊκό οργανισμό των εθνικών συνδέσμων επιχειρήσεων (που στην Ελλάδα εκπροσωπείται από τον ΣΕΒ), οι προτάσεις για μεταρρυθμίσεις που απευθύνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε επιμέρους κράτη-μέλη δεν υλοποιούνται ικανοποιητικά παρά μόνο στο 22% των περιπτώσεων, παρόλο που σε ποσοστό 89% οι προτάσεις αυτές κρίνονται ότι είναι προς τη σωστή κατεύθυνση. Οι μεταρρυθμιστικές προτάσεις της BusinessEurope περιλαμβάνουν: **(1) Στην αγορά εργασίας και τις δεξιότητες:** μεγαλύτερη παραγωγή φυσικών, τεχνολόγων, μηχανικών, μαθηματικών και στελεχών με ψηφιακές δεξιότητες, μείωση του μη μισθολογικού κόστους, αύξηση του ποσοστού του πληθυσμού που εργάζεται, μισθολογικές αναπροσαρμογές στα όρια της παραγωγικότητας, **(2) Στο επιχειρηματικό περιβάλλον:** ενιαία αγορά σε ψηφιακή οικονομία, τηλεπικοινωνίες, ενέργεια, υπηρεσίες, μεταφορές, διασύνδεση ενεργειακών, χαμηλότερες τιμές ενέργειας για τη βιομηχανία, αύξηση του μεγέθους, και δημιουργία νεοφυών, επιχειρήσεων μέσω ευέλικτου ρυθμιστικού περιβάλλοντος, **(3) Στην καινοτομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό:** αύξηση της δαπάνης Ε&Α, ενίσχυση συνεργασίας εταιριών με ερευνητικά ιδρύματα, βελτίωση ψηφιακής υποδομής 5G, ενιαία αγορά στη ψηφιακή οικονομία, επέκταση διασυνοριακού ηλεκτρονικού εμπορίου, **(4) Στην πρόσβαση στην χρηματοδότηση και την χρηματοοικονομική σταθερότητα:** εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης, χαμηλότερα επιτόκια, ενιαίο σύστημα προστασίας καταθέσεων, χαμηλότερα κόστη συμμόρφωσης τραπεζών στο ρυθμιστικό περιβάλλον, προβλέψεις για κράτη-μέλη με υψηλά επίπεδα δανείων σε καθυστέρηση ώστε να μην επηρεασθούν δυσανάλογα από την αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων στα δάνεια σε καθυστέρηση, και τέλος, **(5) Στη φορολογία και τα δημόσια οικονομικά:** μείωση μη παραγωγικών κρατικών δαπανών, αύξηση δαπανών φιλικών προς την ανάπτυξη (εκπαίδευση, υγεία, μεταφορές και επικοινωνίες, έρευνα και ανάπτυξη), μείωση φόρων που στρεβλώνουν την παραγωγική διαδικασία, μείωση φορολογίας εργασίας και κεφαλαίου, απλούστευση και αύξηση αποτελεσματικότητας του διοικητικού φοροεισπρακτικού μηχανισμού, εξαίρεση δημοσίων επενδύσεων από τα δημοσιονομικά όρια του Συμφωνίου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Ο κυριότερος περιοριστικός παράγοντας στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας εξακολουθεί να συνδέεται με την μη ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ενιαίας Αγοράς, και, κυρίως, τον κατακερματισμό των αγορών κεφαλαίων και τραπεζικών υπηρεσιών, την έλλειψη κινητικότητας στην αγορά εργασίας, την ανεπαρκή λειτουργία του ανταγωνισμού στους τομείς της ψηφιακής οικονομίας, των τηλεπικοινωνιών, της ενέργειας και της παροχής υπηρεσιών, και την ελλιπή διασύνδεση ενεργειακών και μεταφορικών υποδομών. Στην ουσία, η ευρωπαϊκή επιχειρηματική κοινότητα διεκδικεί συνθήκες ενιαίας αγοράς, που μόνο μια πολιτική ένωση μπορεί να διασφαλίσει σε όλη της την έκταση. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα σπεύδει ασθμαίνουσα να βελτιώσει τις επιδόσεις της έναντι της Ευρώπης, όταν η ίδια η Ευρώπη υστερεί σε πολλούς τομείς έναντι της παγκόσμιας οικονομίας. Η Ελλάδα έχει κάθε συμφέρον να συμμετέχει στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα και να αντλεί τα οφέλη της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς, όσο ατελής και αν είναι. Η χώρα μας έχει μεγαλύτερες δυνατότητες από αυτές που προδιαγράφουν οι αδύναμοι θεσμοί της και η μικρή συμμετοχή της στην παγκόσμια οικονομία. Η πραγματική σύγκλιση με την υπόλοιπη Ευρώπη θα μειώσει το κενό που μας χωρίζει από τον υπόλοιπο κόσμο και θα απελευθερώσει παραγωγικές και αναπτυξιακές δυνάμεις. Impossible is nothing! (Muhammad Ali)
- Υποχώρησε ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Μάρτιο του 2018, έπειτα από σημαντική άνοδο το τελευταίο τρίμηνο του 2017 και τους δύο πρώτους μήνες του 2018, κυρίως λόγω της κάμψης των επιχειρηματικών προσδοκιών στη βιομηχανία, ακολουθώντας τις εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο, μετά από τη θεαματική άνοδο της μεταποιητικής παραγωγής το 2017. Αντίθετα, η καταναλωτική εμπιστοσύνη βελτιώθηκε οριακά, καθώς τα νοικοκυριά εμφανίζονται περισσότερο αισιόδοξα αναφορικά με την εξέλιξη της ανεργίας, την ώρα που οι εκτιμήσεις τους για την οικονομική τους κατάσταση και τη γενικότερη οικονομική κατάσταση επιδεινώνονται. Ο κύκλος εργασιών στη βιομηχανία κινήθηκε θετικά τον Ιανουάριο του 2018, με τη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών να καταγράφει αύξηση +11,3%, επιπλέον αύξησης +4,1% τον Ιανουάριο του 2017 και +5,4% το 2017 συνολικά, ενώ η αύξηση του κύκλου εργασιών σε συγκεκριμένους κλάδους (τσιμέντο, χαλύβδινοι σωλήνες, ανυψωτικά μηχανήματα) αποτελεί θετικό σημάδι για την εξέλιξη της παραγωγής στις κατασκευές, παρά την υποχώρηση των επιχειρηματικών προσδοκιών στον τομέα. Την ίδια ώρα, οι εξαγωγές αγαθών πλην καυσίμων και πλοίων (+21,8%) και υπηρεσιών (+7,8%) συνέχισαν τον Ιανουάριο του 2018 την ανοδική πορεία που είχαν το 2017, ενώ τον Φεβρουάριο του 2018 η χρηματοδότηση επιχειρήσεων παρέμεινε αμετάβλητη (+0% ετήσια μεταβολή) και οι καταθέσεις των νοικοκυριών αυξήθηκαν (+€505 εκατ. μηνιαία καθαρή ροή). Η ελαφρά, αλλά ξεκάθαρη, ενίσχυση στα έσοδα από φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, ΦΠΑ εκτός καπνικών και ενεργειακών προϊόντων και, κυρίως, η επανάληψη των ισχυρών πληρωμών μερισματος και ANFA/SMP από την ΤτΕ υποστήριξαν την καλή πορεία των εσόδων το Φεβρουάριο. Συγκριτικές εξελίξεις σε ότι αφορά τη σταθεροποίηση των εσόδων από φορολόγηση καπνικών, που ήταν ιδιαίτερα αδύναμα το Φεβρουάριο 2017 λόγω αύξησης του ΕΦΚ, οδηγούν στην καταγραφή μιας συγκριτικά ισχυρής πορείας των εσόδων το Φεβρουάριο 2018.

Impossible is nothing! (Muhammad Ali)

Κατάταξη στο Doing Business
(BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018, World Bank, 2018)

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmtsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Με την ευγενική χορηγία:

Η Ελλάδα στον κόσμο, μέσα από το Βαρόμετρο Μεταρρυθμίσεων της BusinessEurope

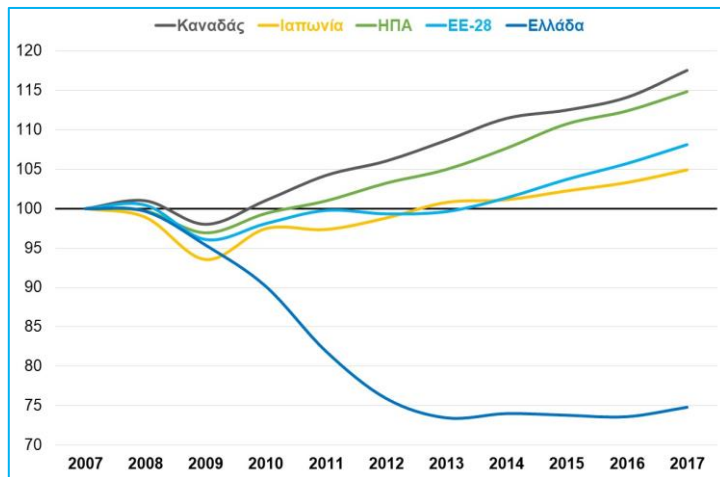
Η BusinessEurope, ο οργανισμός εκπροσώπησης όλων των ευρωπαϊκών συνδέσμων επιχειρήσεων όπως ο ΣΕΒ στην Ελλάδα, μόλις δημοσιοποίησε το Βαρόμετρο Μεταρρυθμίσεων ([Reform Barometer Spring 2018](#)) για το 2018. Στη μελέτη αυτή, αναδεικνύονται τα πεδία οικονομικής πολιτικής όπου απαιτείται να δοθεί πρόσθετη έμφαση με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης στην παγκόσμια οικονομία, ώστε να αντιμετωπισθούν ελλείμματα πολιτικής που έχουν διογκωθεί τα τελευταία 10 χρόνια. Οι μεταρρυθμίσεις που προτείνονται επικεντρώνονται σε 5 συγκεκριμένους τομείς: **στην αγορά εργασίας και τις δεξιότητες, στο επιχειρηματικό περιβάλλον, στην καινοτομία και το ψηφιακό μετασχηματισμό, στην πρόσβαση στην χρηματοδότηση και την χρηματοοικονομική σταθερότητα, και, τέλος, στη φορολόγηση και τα δημόσια οικονομικά.**

Στη μελέτη αυτή, αναδεικνύονται τα πεδία οικονομικής πολιτικής όπου απαιτείται να δοθεί πρόσθετη έμφαση με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης στην παγκόσμια οικονομία, ώστε να αντιμετωπισθούν ελλείμματα πολιτικής που έχουν διογκωθεί τα τελευταία 10 χρόνια.

Στις διαπιστώσεις της BusinessEurope, που παρουσιάζουμε στο παρόν δελτίο προσθέτουμε και τις αντίστοιχες επιδόσεις της Ελλάδος συγκρινόμενες με αυτές της Ευρώπης και των άλλων μεγάλων ανταγωνιστικών οικονομικών δυνάμεων, σε μια προσπάθεια να αξιολογηθεί η σχετική οικονομική θέση της χώρας μας στην παγκόσμια οικονομία και ο

βαθμός καταλληλότητας των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων, ως ανωτέρω, και για την Ελλάδα.

Δ01: ΑΕΠ σε σταθερές τιμές, 2007 = 100
(BusinessEurope, [Reform Barometer Spring 2018](#), AMECO, 2017)

Στον τομέα της αγοράς εργασίας και των δεξιοτήτων, η επιχειρηματική κοινότητα της Ευρώπης διαπιστώνει ότι

- το ποσοστό απασχόλησης στην Ευρώπη είναι σχετικά χαμηλό
- αν και η ανεργία είναι υψηλότερη στην Ευρώπη, οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν πρόβλημα εξεύρεσης εργαζομένων με τις επιθυμητές δεξιότητες
- το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ευρώπη υστερεί συγκριτικά σε επιδόσεις, ενώ προκαλεί ανησυχία το μεγάλο ποσοστό ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο βασικών γραμματικών και μαθηματικών δεξιοτήτων
- το μη μισθολογικό κόστος παραμένει υψηλότερο στην Ευρώπη, χωρίς να αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες για τη μείωσή του

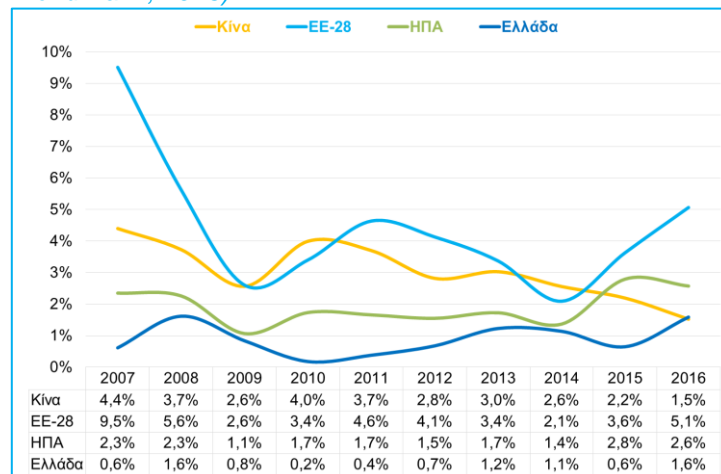
Στον τομέα της **αγοράς εργασίας και των δεξιοτήτων**, η επιχειρηματική κοινότητα της Ευρώπης διαπιστώνει ότι

- το ποσοστό απασχόλησης στην Ευρώπη είναι σχετικά χαμηλό
- αν και η ανεργία είναι υψηλότερη στην Ευρώπη, οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν πρόβλημα εξεύρεσης εργαζομένων με τις επιθυμητές δεξιότητες
- το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ευρώπη υστερεί συγκριτικά σε επιδόσεις, ενώ προκαλεί ανησυχία το μεγάλο ποσοστό ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο βασικών γραμματικών και μαθηματικών δεξιοτήτων
- το μη μισθολογικό κόστος παραμένει υψηλότερο στην Ευρώπη, χωρίς να αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες για τη μείωσή του

Συγκεκριμένα, στον τομέα της αγοράς εργασίας:

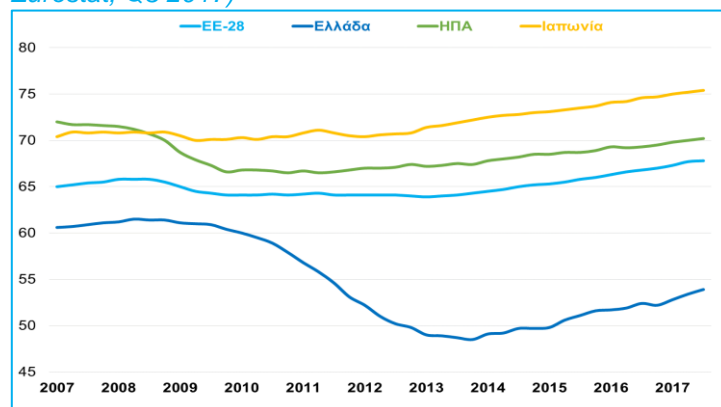
- Το ποσοστό απασχόλησης έχει ανακάμψει στην παγκόσμια οικονομία μετά τη μεγάλη χρηματοοικονομική κρίση και ύφεση 2007-2009, αν και στις ΗΠΑ δεν έχει ακόμη επανέλθει στα προ κρίσης επίπεδα. Στην Ελλάδα, η κρίση είχε πολύ μεγαλύτερη διάρκεια και το ποσοστό απασχόλησης, αφού μειώθηκε κατά 12 π.μ. από το 2007 έως το 2013, άρχισε να ανακάμπτει έκτοτε, αν και σήμερα εξακολουθεί να είναι 7 π.μ. χαμηλότερα από τα προ κρίσης επίπεδα και 14 π.μ. χαμηλότερα από το μέσο όρο της Ευρώπης. (**Δ03**)
- Η ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας μετά το 2013 συνοδεύεται και από ελλείψεις σε δεξιότητες του εργατικού δυναμικού, με ένα αυξανόμενο μερίδιο βιομηχανικών επιχειρήσεων (σχεδόν διπλάσιο από το προ κρίσης επίπεδο) να δηλώνει ότι η δραστηριότητά τους περιορίζεται από έλλειψη εργατικού δυναμικού. Στην Ελλάδα, αν και σε ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους υψηλής κατά κανόνα τεχνολογίας εκφράζονται παρόμοιες απόψεις, συνολικά δεν φαίνεται η βιομηχανία να αντιμετωπίζει παρόμοιο πρόβλημα, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα **Δ04**.

Δ02: Ξένες άμεσες επενδύσεις, καθαρές εισροές, % του ΑΕΠ (*BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018, World Bank, 2016*)

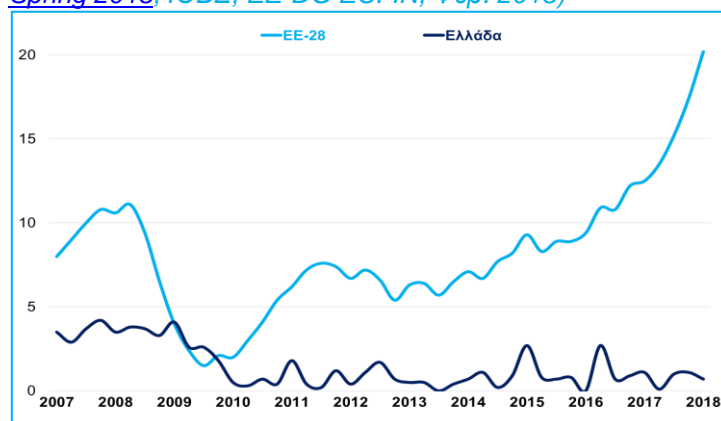

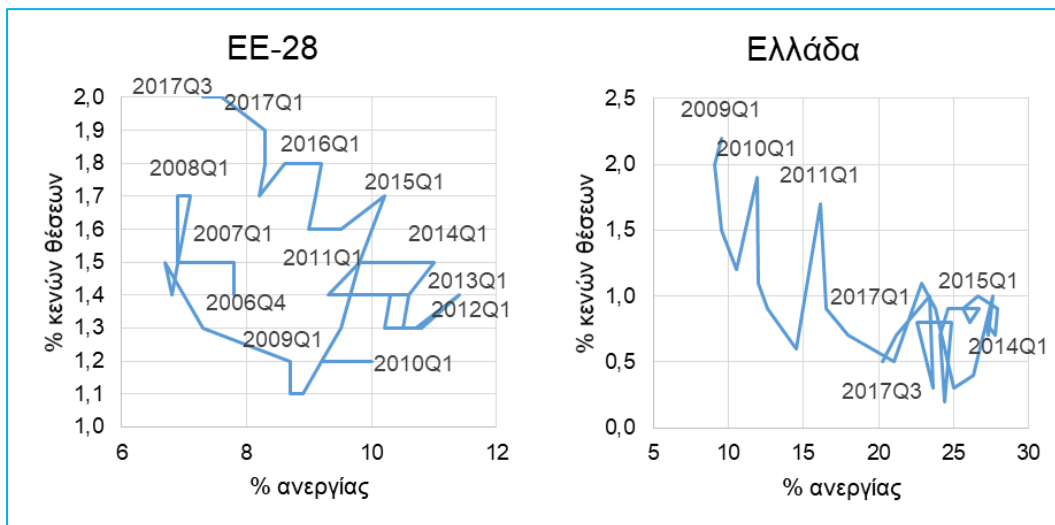
Σημ.: Οι καθαρές εισροές Ξένων Άμεσων Επενδύσεων (ΞΑΕ) στην ΕΕ-28 προκύπτει από το άθροισμα των καθαρών εισροών κάθε κράτους-μέλους, δηλαδή περιλαμβάνει τις ενδοκοινοτικές ροές. Συνεπώς, οι ΞΑΕ της ΕΕ-28 υπερεκτιμούνται σε σχέση με τις ΗΠΑ και την Κίνα.

Δ03: Ποσοστό απασχόλησης, πληθυσμός ηλικίας 15 – 64 ετών (*BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018, Eurostat, Q3 2017*)

Δ04: Ποσοστό βιομηχανικών επιχειρήσεων που δηλώνουν την ανεπάρκεια του εργατικού δυναμικού ως παράγοντα που παρεμποδίζει την παραγωγική δραστηριότητα (*BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018, IOBE, EE-DG ECFIN, Φεβ. 2018*)

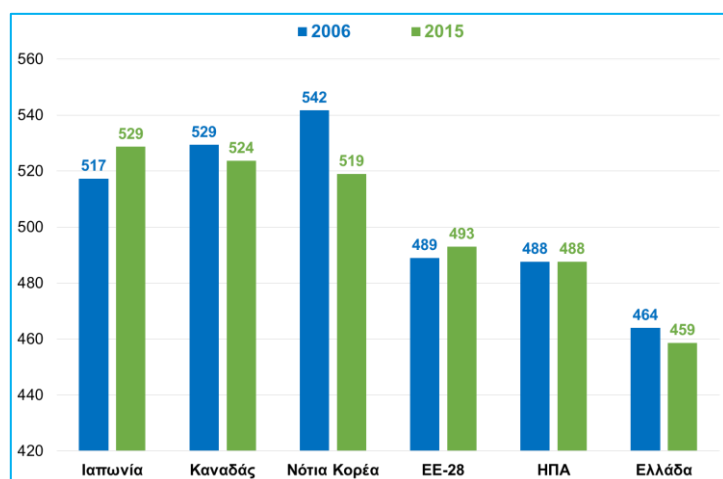

Δ05: Καμπύλη Beveridge: σχέση ποσοστού κενών θέσεων εργασίας και ποσοστού ανεργίας (*BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018, Eurostat, Q3 2017*)

- Οι διαρθρωτικές αυτές μεταβολές αποτυπώνονται στη σχέση μεταξύ ανεργίας και κενών θέσεων εργασίας (καμπύλη Beveridge). Όταν αυξανόταν η ανεργία όπως συνέβαινε μέχρι το 2012, παρατηρήθηκε μια μείωση των κενών θέσεων εργασίας, καθώς δεν υπήρχε ζήτηση για εργαζομένους. Όταν άρχισε η ευρωπαϊκή οικονομία να ανακάμπτει από το 2013, αν και διατηρείται η αρνητική σχέση, η καμπύλη Beveridge μετατοπίστηκε προς τα δεξιά. Αυτό καταδεικνύει ότι, σε δεδομένο επίπεδο ανεργίας, το ποσοστό των κενών θέσεων εργασίας είναι πλέον μεγαλύτερο απ' ό,τι στο παρελθόν, που αποτελεί ένδειξη ασυμβατότητας δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας, καθώς υπάρχει ζήτηση μιας και αυξάνουν οι κενές θέσεις εργασίας, αλλά οι θέσεις αυτές παραμένουν κενές για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Στην Ελλάδα παρατηρείται, επίσης, μια αρνητική σχέση μεταξύ ανεργίας και κενών θέσεων εργασίας. Στη φάση της ανάκαμψης, όμως, δεν παρατηρείται ουσιαστική διαρθρωτική μεταβολή στη σχέση αυτή, προφανώς καθώς τα επίπεδα ανεργίας είναι ακόμη πολύ υψηλά και μειώνονται με σχετικά αργό ρυθμό, για να καταγραφούν προβλήματα έλλειψης δεξιοτήτων (Δ05).
- Στην Ευρώπη, οι ενδείξεις για ασυμβατότητα δεξιοτήτων μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας οδηγούν σε προτάσεις για την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου. Όντως, συγκρίνοντας με χώρες όπως η Ιαπωνία, ο

Καναδάς και η Νότια Κορέα, παρατηρείται μια υστέρηση της Ευρώπης (όπως και των ΗΠΑ) στις γραμματικές, μαθηματικές και επιστημονικές γνωστικές δεξιότητες στους μαθητές λυκείου, με βάση την αξιολόγηση PISA του ΟΟΣΑ. Δυστυχώς, για την Ελλάδα, η υστέρηση αυτή είναι ακόμα μεγαλύτερη από αυτή στην Ευρώπη (Δ06). Αν και η κατάσταση αυτή δεν συνοδεύεται, κατά τα φαινόμενα, από ασυμβατότητες δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας, θα ήταν κοντόφθαλμη πολιτική να μην επιζητούμε και στην Ελλάδα μια αναβάθμιση της επίδοσης του εκπαιδευτικού συστήματος, ιδίως σε έναν πιο μακροχρόνιο ορίζοντα, με δεδομένες τις αλλαγές που φέρνει η ψηφιακή επανάσταση και η λεγόμενη 4^η βιομηχανική επανάσταση.

Δ06: Συνολική μέση βαθμολογία PISA: μέσος όρος βαθμολογίας στις φυσικές επιστήμες, την ανάγνωση και τα μαθηματικά (*BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018, ΟΟΣΑ, 2015*)

Όσον αφορά στο επιχειρηματικό περιβάλλον, η BusinessEurope διαπιστώνει υστέρηση στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ευρώπη. Προτείνεται, λοιπόν,

α) να ενισχυθεί η διαμόρφωση ενιαίας αγοράς στους τομείς της ψηφιακής οικονομίας, των τηλεπικοινωνιών, της ενέργειας και των υπηρεσιών

β) να βελτιωθεί ο σχεδιασμός, η εφαρμογή και το κόστος συμμόρφωσης του ρυθμιστικού περιβάλλοντος, ώστε να στηρίζει την αύξηση του μεγέθους των επιχειρήσεων και τη δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων, ενώ όλες οι νομοθετικές πρωτοβουλίες να αξιολογούνται ως προς τις επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, και στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ειδικότερα.

γ) να μειωθούν σε ανταγωνιστικώς διεθνή επίπεδα οι τιμές της ενέργειας μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων στους ειδικούς φόρους κατανάλωσης ενεργειακών προϊόντων, καθώς και απελευθέρωσης της αγοράς

δ) να επεκταθούν οι διευρωπαϊκές και εθνικές υποδομές μέσω της άρσης ρυθμιστικών, διοικητικών και τεχνικών εμποδίων στον κλάδο των μεταφορών, και μέσω της διασφάλισης πλήρους διασύνδεσης των ενεργειακών υποδομών.

- Πέραν της συμβολής της εκπαίδευσης και της κατάρτισης των εργαζομένων, σημαντικό ρόλο στην εξομάλυνση της ασυμβατότητας δεξιοτήτων παίζει και η κινητικότητα της εργασίας. Στην Ευρώπη, μόλις το 0,3% του πληθυσμού μετακινείται σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης κάθε χρόνο. Το ποσοστό αυτό είναι 3% στις ΗΠΑ για μετακινήσεις μεταξύ διαφόρων πολιτειών. Στην Ελλάδα της κρίσης, ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού μετακινήθηκε σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προς εξεύρεση εργασίας (brain drain και όχι μόνο). Εντός της Ελλάδας, πάντως, η κινητικότητα φαίνεται να είναι σχετικά μικρή.
- Τέλος, το υψηλό μισθολογικό κόστος στην Ευρώπη τείνει να εμποδίζει την άριστη κατανομή του εργατικού δυναμικού, καθώς δημιουργεί αντικίνητρα σε εργοδότες και εργαζομένους, ώστε να αυξηθεί η απασχόληση και να αυξηθεί η δυναμικότητα της οικονομίας. Όντως, ο ευρωπαϊκός μέσος όρος της φορολογικής επιβάρυνσης ενός άγαμου μισθωτού με εισόδημα ίσο με το μέσο εισόδημα, είναι υψηλότερος του επιπέδου στην Ιαπωνία και τις ΗΠΑ, αλλά και του μέσου όρου των αναπτυσσόμενων χωρών του ΟΟΣΑ, με την Ελλάδα να είναι περίπου στον μέσο όρο της Ευρώπης (**Δ07**). Σημειώνεται ότι το μη μισθολογικό κόστος στην Ελλάδα αυξάνει όσο αυξάνει το εισόδημα του μισθωτού, και για τα υψηλά εισοδήματα (στελέχη με υψηλή κατάρτιση και παραγωγικότητα) γίνεται σχεδόν απαγορευτικό για τον εργοδότη να αυξήσει την απασχόληση ή τους μισθούς.

Έτσι καλούνται οι κοινοτικές, αλλά και οι εθνικές αρχές πολιτικής να λάβουν μέτρα ώστε

α) να περιορισθεί η ασυμβατότητα δεξιοτήτων μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, με το εκπαιδευτικό σύστημα να παράγει περισσότερους πτυχιούχους θετικής κατεύθυνσης (φυσικοί, τεχνολόγοι, μηχανικοί και μαθηματικοί), καθώς και στελέχη με ψηφιακές δεξιότητες μέσα από προγράμματα ηλεκτρονικής μαθητείας

β) να μειωθεί το μη μισθολογικό κόστος, κυρίως μέσω μείωσης των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, ώστε

να δοθεί κίνητρο στους εργαζόμενους και τις επιχειρήσεις να αυξήσουν την προσφορά και τη ζήτηση εργασίας, αλλά και μέσω της μείωσης των φόρων εισοδήματος ώστε η εργασία να γίνει πιο ελκυστική σε σχέση με τις κοινωνικές παροχές πρόνοιας

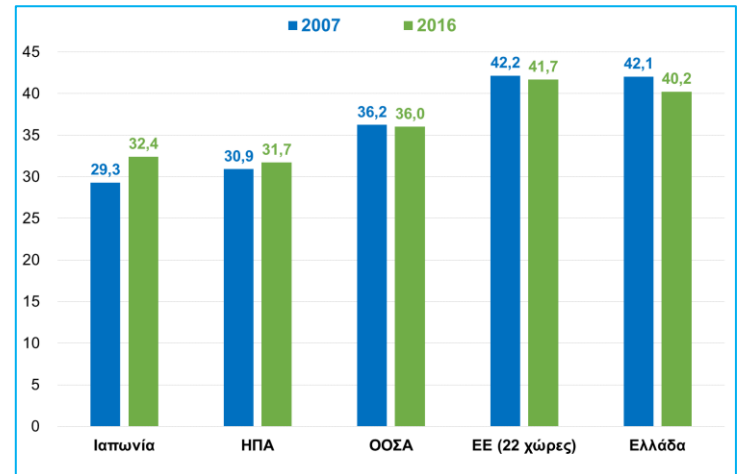
γ) να βελτιωθεί η κινητικότητα των εργαζομένων, ώστε να μειωθεί η ασυμβατότητα δεξιοτήτων και να αυξηθεί η συμμετοχή του πληθυσμού στην αγορά εργασίας, μεταξύ θέσεων απασχόλησης, κλάδων και επαγγελματικών βαθμίδων

δ) να απλοποιηθεί και να γίνει πιο σαφές και πιο ευέλικτο το ρυθμιστικό πλαίσιο εργασιακών σχέσεων και να διασφαλισθεί ότι οι μισθολογικές αναπροσαρμογές, που είναι πεδίο αρμοδιότητας των κοινωνικών εταίρων σε εθνικό επίπεδο, θα κινούνται στα όρια της παραγωγικότητας της εργασίας, ώστε να μην δημιουργείται ανταγωνιστικό μειονέκτημα για την ευρωπαϊκή οικονομία

ε) να ενισχυθεί η δυνατότητα των κρατών-μελών και των κοινωνικών εταίρων σε εθνικό επίπεδο, να υλοποιούν μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, και να αξιολογούν την αποτελεσματικότητά τους με τρόπο που να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεπικουρεί τις εθνικές αρχές με τεχνογνωσία και σχετική πληροφόρηση.

στ) να αντιμετωπισθεί η επίπτωση της γήρανσης του πληθυσμού στην αγορά εργασίας με μέτρα που ενθαρρύνουν την παραμονή των εργαζομένων στο εργατικό δυναμικό, καθιστούν βιώσιμα τα συνταξιοδοτικά συστήματα και ενσωματώνουν τους νόμιμους μετανάστες στο εργατικό δυναμικό, και να βελτιωθούν τα συστήματα κοινωνικών παροχών ώστε να γίνουν πιο αποτελεσματικά και στοχευμένα, ενισχύοντας ταυτόχρονα την αναπτυξιακή διαδικασία με δαπάνες π.χ. που άπτονται της ανάπτυξης δεξιοτήτων και της παροχής βρεφονηπιακής φροντίδας.

Δ07: Φορολογική επιβάρυνση: άγαμος μισθωτός με εισόδημα ίσο με το μέσο εισόδημα
(BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018, ΟΟΣΑ, 2016)

Στον τομέα της καινοτομίας και του ψηφιακού μετασχηματισμού, διαπιστώνεται ότι οι δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη (E&A) ως ποσοστό του ΑΕΠ, αλλά και ο αριθμός των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας καθώς και η παροχή υπηρεσιών διαδικτύου υψηλών ταχυτήτων, υπολείπονται στην Ευρώπη των άλλων μεγάλων οικονομικών δυνάμεων.

Όσον αφορά στο **επιχειρηματικό περιβάλλον**, η BusinessEurope διαπιστώνει υστέρηση στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ευρώπη.

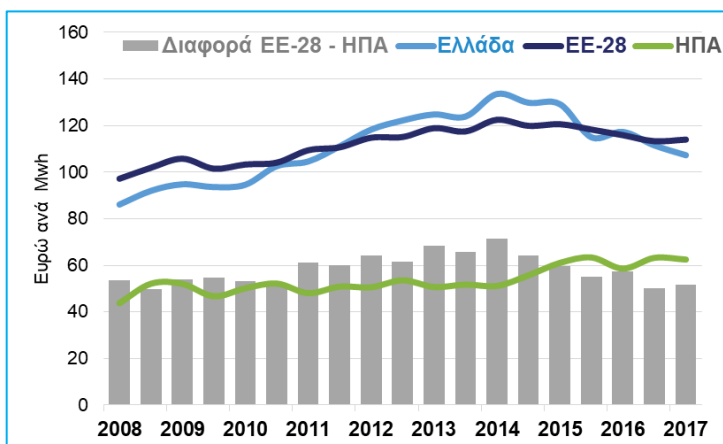
Συγκεκριμένα,

- με βάση την κατάταξη στην έκθεση Doing Business της Παγκόσμιας Τράπεζας, η Ευρώπη βρίσκεται στην ίδια θέση περίπου τα τελευταία 10 χρόνια. Βελτίωση, πάντως, εμφανίζει η Ελλάδα, που από την 100^η θέση το 2008 έχει μετακινηθεί στην 67^η θέση το 2018, με την Ευρωπαϊκή Ένωση να βρίσκεται στην 26^η θέση και τις ΗΠΑ στην 6^η θέση.

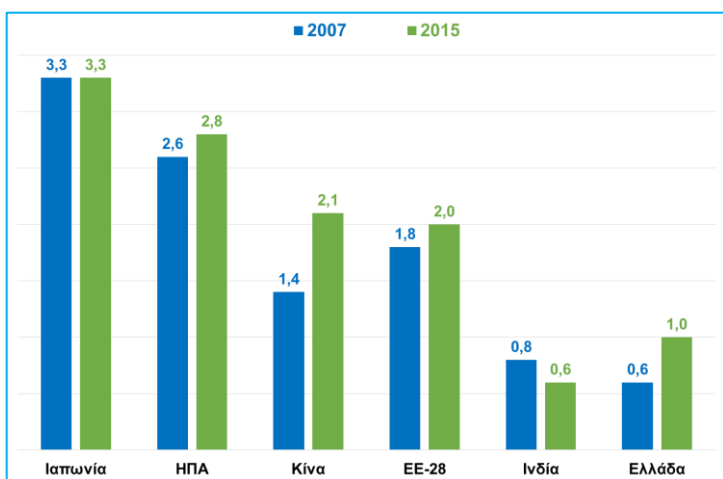
- Η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας περιορίζεται και από τις υψηλές τιμές ενέργειας, που είναι περίπου διπλάσιες απ' ό,τι στις ΗΠΑ, με βάση υπολογισμούς της BusinessEurope χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (που δεν περιλαμβάνει την επίπτωση εκπτώσεων με ειδικές εμπιστευτικές συμφωνίες). Με την ίδια μεθοδολογία, οι τιμές στην Ελλάδα είναι κοντά στο μέσο όρο στην Ευρώπη (**Δ08**), αν και το συμπέρασμα αυτό ελέγχεται, αν συμπεριληφθούν οι εκπτώσεις που καταγράφονται σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Δ08: Τιμή ηλεκτρικού ρεύματος για βιομηχανικούς καταναλωτές (*BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2017, Μαρ. 2017 - Στοιχεία για την Ελλάδα: ΣΕΒ, επεξεργασία στοιχείων Eurostat, Α' δμνο 2017*)

* Σημ.: Δεν υπολογίζονται οι εκπτώσεις που περιλαμβάνονται σε ειδικές εμπιστευτικές συμφωνίες, οι οποίες αποτελούν συχνή πρακτική.

Δ09: Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη ως % του ΑΕΠ (*BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018, World Bank, 2015*)

Προτείνεται, λοιπόν,

α) να ενισχυθεί η διαμόρφωση ενιαίας αγοράς στους τομείς της ψηφιακής οικονομίας, των τηλεπικοινωνιών, της ενέργειας και των υπηρεσιών

β) να βελτιωθεί ο σχεδιασμός, η εφαρμογή και το κόστος συμμόρφωσης του ρυθμιστικού περιβάλλοντος, ώστε να στηρίζει την αύξηση του μεγέθους των επιχειρήσεων και τη δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων, ενώ όλες οι νομοθετικές πρωτοβουλίες να αξιολογούνται ως προς τις επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, και στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ειδικότερα.

γ) να μειωθούν σε ανταγωνιστικώς διεθνή επίπεδα οι τιμές της ενέργειας μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων στους ειδικούς φόρους κατανάλωσης ενεργειακών προϊόντων, καθώς και απελευθέρωσης της αγοράς

δ) να επεκταθούν οι διευρωπαϊκές και εθνικές υποδομές μέσω της άρσης ρυθμιστικών, διοικητικών και τεχνικών εμποδίων στον κλάδο των μεταφορών, και μέσω της διασφάλισης πλήρους διασύνδεσης των ενεργειακών υποδομών.

Στον τομέα της **καινοτομίας και του ψηφιακού μετασχηματισμού**, διαπιστώνεται ότι οι δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη (Ε&Α) ως ποσοστό του ΑΕΠ, αλλά και ο αριθμός των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας καθώς και η παροχή υπηρεσιών διαδικτύου υψηλών ταχυτήτων, υπολείπονται στην Ευρώπη των άλλων μεγάλων οικονομικών δυνάμεων.

Συγκεκριμένα,

- Οι δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη ως % του ΑΕΠ στην Ευρώπη είναι χαμηλότερες όχι μόνο από την Ιαπωνία και τις ΗΠΑ, αλλά και από αυτές της Κίνας. Στην Ελλάδα, αν και έχουν σχεδόν διπλασιασθεί την τελευταία δετία σε 1% του ΑΕΠ το 2015, είναι ακόμη στο 50% των αντίστοιχων δαπανών στην ΕΕ-28, που με τη σειρά τους είναι στο 50% περίπου του μέσου όρου Ιαπωνίας-ΗΠΑ (**Δ09**).
- Η Ευρώπη, επίσης, υστερεί στους δείκτες ευρωζωνικότητας. Το 2007, με 20,2 σταθερές

ευρυζωνικές συνδέσεις ανά 100 κατοίκους, η Ευρώπη κατατασσόταν πίσω από την Ιαπωνία (22,2) και τις ΗΠΑ (23,6), και πολύ πιο πίσω από τη Νότια Κορέα (30,9), όταν στην Ελλάδα το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 9,2%. Το 2016, το ποσοστό των συνδέσεων οπτικής ίνας στο σύνολο των ευρυζωνικών συνδέσεων ήταν 10% στην Ευρώπη, έναντι 11,8% στις ΗΠΑ και άνω του 75% σε Ιαπωνία και Νότια Κορέα, όταν στην Ελλάδα το αντίστοιχο ποσοστό είναι 0,2% (**Δ10**). Η οικονομία μας, συνεπώς, λειτουργεί με ένα τεράστιο ανταγωνιστικό μειονέκτημα σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ίδιο, βεβαίως, ισχύει για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε σχέση με τους ηγέτες στον κλάδο στην παγκόσμια οικονομία.

Έτσι προτείνεται,

α) να ενθαρρυνθεί η αύξηση της δαπάνης E&A ώστε η Ευρωπαϊκή Ένωση να πετύχει τον στόχο του 3% του ΑΕΠ μέχρι το 2020, και να ενισχυθεί ο κοινοτικός προϋπολογισμός για τη στήριξη της καινοτομίας στη μετά το 2020 περίοδο.

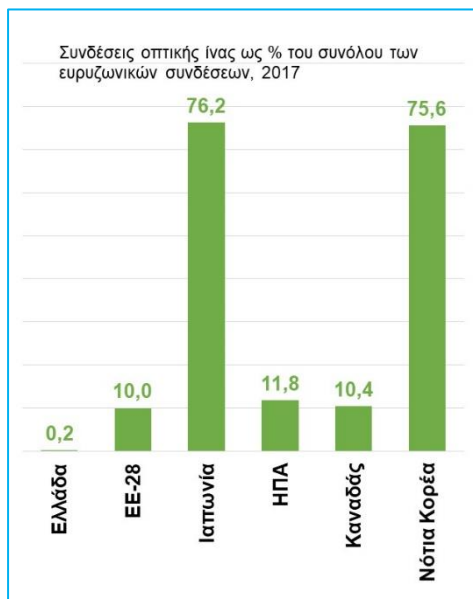
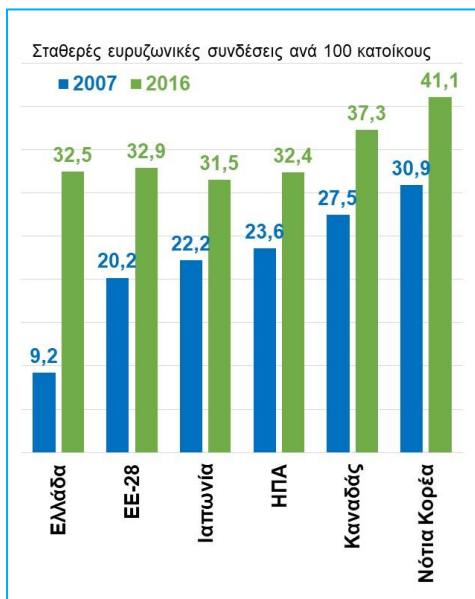
β) να επαναπροσανατολισθούν οι πολιτικές καινοτομίας και να είναι περισσότερο στοχευμένες προς τις επιχειρήσεις, με καλύτερη κατανομή κινήτρων μεταξύ άμεσων και έμμεσων (μέσω φορολογικών επιδοτήσεων) παρεμβάσεων και μείωση των

ρυθμιστικών περιορισμών όσον αφορά στην πρόληψη και αποφυγή κινδύνων.

γ) να δοθούν κίνητρα για την συνεργασία εταιρειών με ερευνητικά ιδρύματα σε δίκτυα και συστάδες επιχειρήσεων για την καλύτερη εμπορευματοποίηση της καινοτομίας.

δ) να δοθεί έμφαση στη βελτίωση της ψηφιακής υποδομής στην Ευρώπη, όπως στην περίπτωση της επέκτασης 5G δικτύων, που δίνει τη δυνατότητα σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται επί ίσοις όροις στην παγκόσμια οικονομία.

ε) να δημιουργηθεί μια πλήρως λειτουργική ενιαία αγορά στην ψηφιακή οικονομία, με στόχο την άρση εμποδίων στο διασυνοριακό ηλεκτρονικό εμπόριο, όπως την αποφυγή μέτρων αναγκαστικής τοπικής διακράτησης των στοιχείων των πελατών, και την αντιμετώπιση του νομικού κατακερματισμού στους τομείς της προστασίας του καταναλωτή, της φορολογίας, των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των κανόνων προστασίας δεδομένων.

Δ10: Σταθερές ευρυζωνικές συνδέσεις

([BusinessEurope](#), [Reform Barometer Spring 2018](#), ΟΟΣΑ, 2017)

Στον τομέα της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και της χρηματοοικονομικής σταθερότητας, διαπιστώνεται ότι ο λόγος δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων είναι αρκετά υψηλότερος στην Ευρώπη, απ' ό,τι σε άλλες γεωγραφικές περιοχές, η πρόσβαση των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στις κεφαλαιαγορές και οι επενδύσεις υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου (venture capital) είναι σε χαμηλά σχετικά επίπεδα, και, οι ευρωπαϊκές τράπεζες αποφεύγουν κατά κανόνα να χρηματοδοτούν ευρωπαϊκές επιχειρήσεις εκτός των εθνικών τους συνόρων.

Συγκεκριμένα,

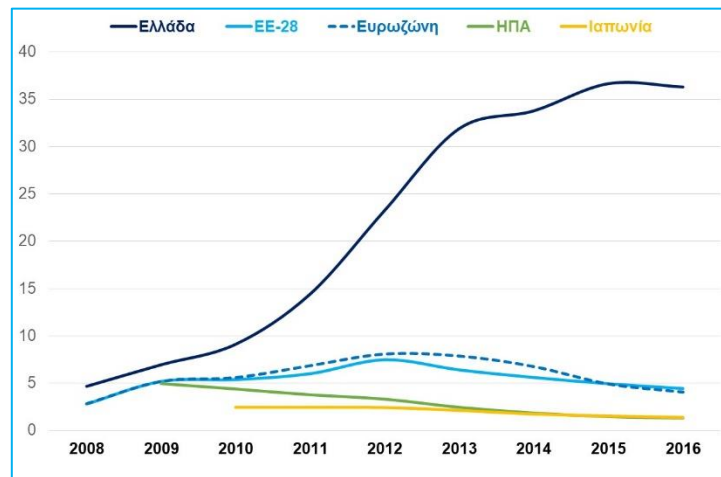
Η σύγκριση των δανείων σε καθυστέρηση, κατατάσσει τις ευρωπαϊκές τράπεζες (4,4% των δανείων το 2016) σε πολύ μειονεκτική θέση σε σχέση με την Ιαπωνία-ΗΠΑ (1,3%-1,4%). Και βεβαίως, με χώρες όπως η Ελλάδα, που καταγράφει άνω του 35% των δανείων σε καθυστέρηση, οι συγκρίσεις περιπεύουν (**Δ11**).

- Η χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων με τραπεζικά δάνεια είναι σχεδόν δυο φορές υψηλότερη ως μερίδιο στο σύνολο της χρηματοδότησης (που περιλαμβάνει και μετοχές και εταιρικά ομόλογα) απ' ό,τι η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων στις ΗΠΑ, που βασίζεται περισσότερο στις αγορές τίτλων (85%) παρά στα δάνεια (15%, **Δ12**).
- Στην Ελλάδα, η εξάρτηση από τραπεζικά δάνεια είναι 1,7 φορές μεγαλύτερη απ' ό,τι στην Ευρώπη, με την αντίστοιχη πρόσβαση στις αγορές να είναι σχετικά μικρή και να περιορίζεται στις σχετικά μεγαλύτερες κινητικότητες τα τελευταία χρόνια. Στο πλαίσιο αυτό, η κεφαλαιοποίηση το 2016 στα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια (στο 64% του ΑΕΠ) είναι υποδιπλάσια της κεφαλαιοποίησης στα χρηματιστήρια των ΗΠΑ (στο 147% του ΑΕΠ), με την κεφαλαιοποίηση στην Ελλάδα να ανέρχεται σε 19% του ΑΕΠ, όντας κάτω από το 1/3 της κεφαλαιοποίησης στην Ευρώπη (**Δ13**).
- Η χρηματοδότηση μέσω κεφαλαίων υψηλού κινδύνου (venture capital) ανέρχεται το 2017 στην

Ευρώπη σε USD 18 δισ., στις ΗΠΑ σε USD 83 δισ. και στην Κίνα σε USD 40 δισ. Στην Ελλάδα, το αντίστοιχο μέγεθος είναι εξαιρετικά μικρό.

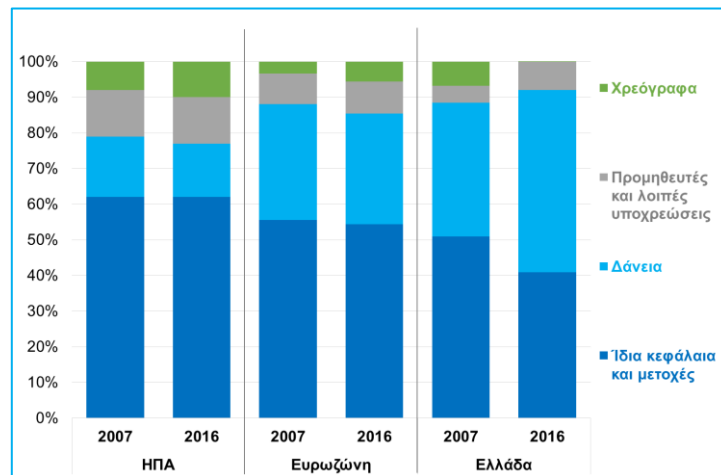
Δ11: Μη εξυπηρετούμενα δάνεια ως % του συνόλου των ακαθάριστων δανείων

(*BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018, World Bank, 2016*)

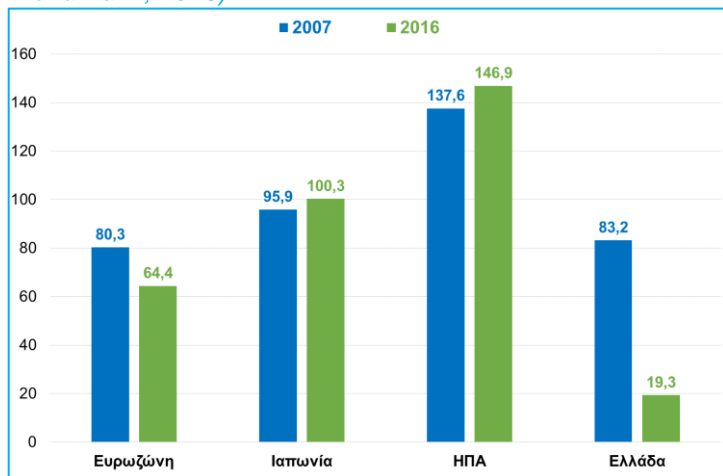
Δ12: Σύνθεση υποχρεώσεων μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων - % του συνόλου των υποχρεώσεων

(*BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018, ΟΟΣΑ, Eurostat, 2016*)

Δ13: Κεφαλαιοποίηση εισηγμένων εταιρειών - % του ΑΕΠ (*BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018, World Bank, 2016*)

Στον τομέα της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και της χρηματοοικονομικής σταθερότητας, διαπιστώνεται ότι ο λόγος δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων είναι αρκετά υψηλότερος στην Ευρώπη, απ' ό,τι σε άλλες γεωγραφικές περιοχές, η πρόσβαση των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στις κεφαλαιαγορές και οι επενδύσεις υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου (venture capital) είναι σε χαμηλά σχετικά επίπεδα, και, οι ευρωπαϊκές τράπεζες αποφεύγουν κατά κανόνα να χρηματοδοτούν ευρωπαϊκές επιχειρήσεις εκτός των εθνικών τους συνόρων.

Προτείνεται, λοιπόν,

α) να ενισχυθεί, στο πλαίσιο δημιουργίας της ενιαίας αγοράς σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες (Capital Market Union), η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τραπεζικής χρηματοδότησης.

β) να εξισορροπηθεί η ανάγκη για καλύτερη προληπτική εποπτεία του χρηματοοικονομικού συστήματος με την ανάγκη των επιχειρήσεων να χρηματοδοτούν με χαμηλό κόστος τη λειτουργία και τις επενδύσεις τους

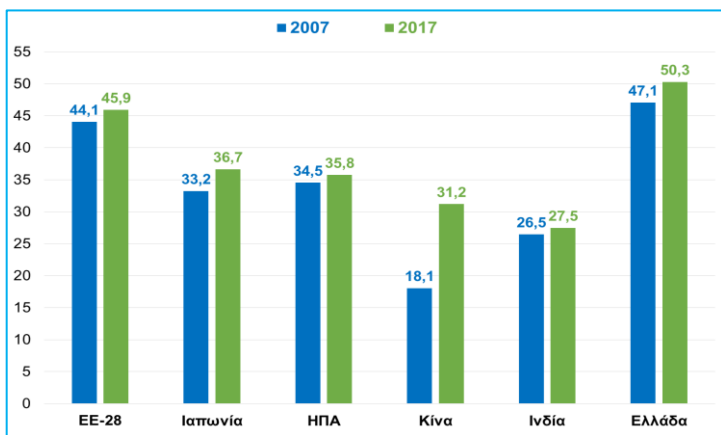
γ) να προωθηθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και στο πλαίσιο του Banking Union, η δημιουργία ενός ενιαίου συστήματος προστασίας καταθέσεων, που κρίνεται απαραίτητο για να αντιμετωπισθεί ο κατακερματισμός του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος. Κρίνεται ότι, προς την κατεύθυνση αυτή, είναι αναγκαία μεγαλύτερη διαφάνεια όσον αφορά την ποιότητα των τραπεζικών ανοιγμάτων.

δ) να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες των κρατών μελών με τράπεζες που έχουν υψηλά επίπεδα καθυστερημένων δανείων, ώστε να μην διαταραχθεί η τραπεζική χρηματοδότηση και η χρηματοοικονομική σταθερότητα, δεδομένης της ρύθμισης για αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων στα δάνεια σε καθυστέρηση, που αναμένεται να οδηγήσει σε μείωση των τραπεζικών κεφαλαίων και να επηρεάσει δυσμενώς την ανάπτυξη δευτερογενούς αγοράς δανείων σε καθυστέρηση.

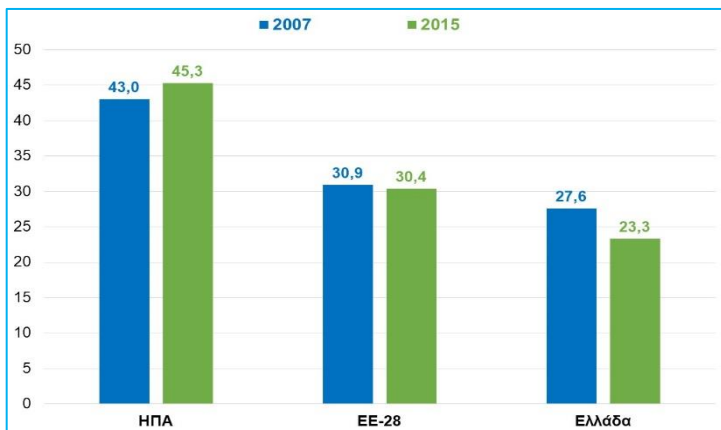

Τέλος, όσον αφορά στον τομέα της **φορολογίας και των δημοσίων οικονομικών**, διαπιστώνεται ότι, παρά την δημοσιονομική προσαρμογή, το επίπεδο δημοσίου χρέους στην Ευρωπαϊκή οικονομία παραμένει σε σημαντικά υψηλότερο επίπεδο απ' ό τι ήταν πριν από 10 χρόνια και απέχει πολύ από τον στόχο του Μάαστριχτ για 60% στόχο χρέους προς ΑΕΠ, και ότι, παρά τη μείωση των δημοσίων δαπανών, το επίπεδο τους παραμένει στην Ευρώπη σημαντικά υψηλότερο από ότι σε άλλες μεγάλες οικονομικές δυνάμεις και, τέλος, ότι το μερίδιο των φιλικών προς την ανάπτυξη δαπανών (εκπαίδευση, υγεία, μεταφορές και επικοινωνίες, έρευνα και ανάπτυξη), ενώ μειώθηκε ελαφρώς στην Ευρώπη, αυξήθηκε σημαντικά στις ΗΠΑ.

Δ14: Δημόσιες δαπάνες ως % του ΑΕΠ
(*BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018, ΔΝΤ, 2017*)

Δ15: Δημόσιες δαπάνες φιλικές προς την ανάπτυξη* ως % του συνόλου των δαπανών
(*BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018, Eurostat, 2015*)

* Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης για εκπαίδευση, υγεία, μεταφορές και επικοινωνίες, έρευνα και ανάπτυξη.

Περαιτέρω αύξηση εσόδων (μείωση του αφορολόγητου) και μείωση δαπανών (περικοπή συντάξεων) το 2019-2020 αναμένονται να επηρεάσουν αρνητικά τις προσδοκίες και την οικονομική δραστηριότητα, αν και στην περίπτωση της Ελλάδας, δεν συνδέονται με την επαναφορά των δημοσίων οικονομικών σε πρότερη ισορροπία, αλλά με διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους στο μέλλον, και ως εκ τούτου είναι αναπόφευκτες. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν περιθώρια μείωσης των λειτουργικών δαπανών. Και μια πολιτική μείωσης της υπερφορολόγησης δεν μπορεί παρά να περιλαμβάνει και μείωση των λειτουργικών δαπανών μέσα από προγράμματα βελτίωσης της παραγωγικότητας στην παροχή δημοσίων υπηρεσιών.

Συγκεκριμένα,

- Οι δημόσιες δαπάνες το 2017 στις ευρωπαϊκές χώρες (46% του ΑΕΠ) είναι υψηλότερες από εκείνες στην Ιαπωνία (37% του ΑΕΠ), ΗΠΑ (36% του ΑΕΠ), Κίνα (31% του ΑΕΠ) και Ινδία (28% του ΑΕΠ), με την Ελλάδα (50% του ΑΕΠ), να βρίσκεται πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (Δ14), αντανakλώντας και υπέρογκες πληρωμές τόκων λόγω υψηλού δημοσίου χρέους.
- Όσον αφορά τις δημόσιες δαπάνες που είναι φιλικές προς την ανάπτυξη (εκπαίδευση, Ε&Α, υγεία, μεταφορές και τηλεπικοινωνίες, Δ15), η Ελλάδα είναι ουραγός με 23% του ΑΕΠ το 2015 έχοντας μειωθεί από 28% του ΑΕΠ το 2007, με την Ευρώπη στο 30% του ΑΕΠ, έχοντας παραμείνει

σχεδόν αμετάβλητες από το 2007, ενώ τις ΗΠΑ στο 45% του ΑΕΠ, έχοντας αυξηθεί από 43% του ΑΕΠ το 2007.

- Η δημοσιονομική εξυγίανση στην Ευρώπη μετά τη μεγάλη διόγκωση των δημοσιονομικών δαπανών την περίοδο της χρηματοοικονομικής κρίσης 2007-2009 ώστε να αποφευχθεί μια επανάληψη της κρίσης του 1929, στην αρχή (2011-2013) πήρε τη μορφή κυρίως αύξησης των εσόδων, ενώ μετέπειτα (2014-2017), όταν άρχισε να ανακάμπτει η Ευρωπαϊκή οικονομία, δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στη μείωση δαπανών. Στην περίπτωση της Ελλάδας, η αύξηση των εσόδων ήταν η πρώτη επιλογή της πολιτικής ηγεσίας που εφαρμόστηκε μετά το 2010 διαχρονικά και, έτσι, η μείωση δαπανών περιορίστηκε περισσότερο στη μείωση των συντάξεων και λιγότερο στη μείωση των λειτουργικών δαπανών (**Δ16**). Σε κάθε περίπτωση, η αύξηση των φορολογικών εσόδων είναι αντιπαραγωγική και, στην Ελλάδα έχει οδηγήσει σε υπερφορολόγηση, κυρίως των συνεπών φορολογούμενων και της νόμιμης οικονομικής δραστηριότητας, και σε όξυνση της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου. Περαιτέρω αύξηση εσόδων (μείωση του αφορολόγητου) και μείωση δαπανών (περικοπή συντάξεων) το 2019-2020 αναμένονται να επηρεάσουν αρνητικά τις προσδοκίες και την οικονομική δραστηριότητα, αν και στην περίπτωση της Ελλάδας, δεν συνδέονται με την επαναφορά των δημόσιων οικονομικών σε πρότερη ισορροπία, αλλά με διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους

στο μέλλον, και ως εκ τούτου είναι αναπόφευκτες. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν περιθώρια μείωσης των λειτουργικών δαπανών. Και μια πολιτική μείωσης της υπερφορολόγησης δεν μπορεί παρά να περιλαμβάνει και μείωση των λειτουργικών δαπανών μέσα από προγράμματα βελτίωσης της παραγωγικότητας στην παροχή δημοσίων υπηρεσιών.

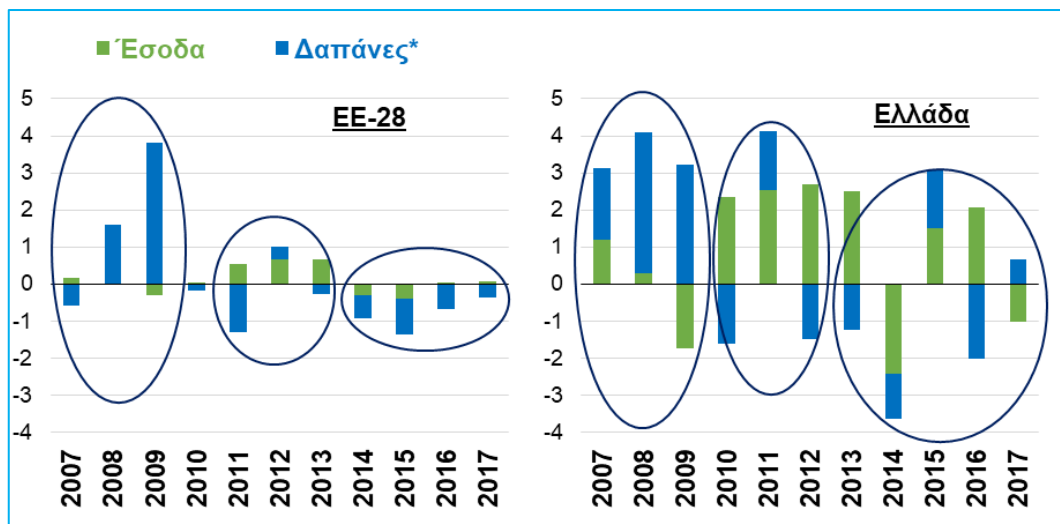
Έτσι, προτείνεται

α) να μειωθούν οι μη παραγωγικές δαπάνες και οι στρεβλωτικοί φόροι, που επιδρούν αρνητικά στην ανάπτυξη, και να βελτιωθεί η ποιότητα και η σύνθεση των δημοσίων δαπανών.

β) να αποκτήσει μεγαλύτερη ευελιξία το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης σε σχέση με κράτη-μέλη που επιθυμούν να αυξήσουν τις δημόσιες επενδύσεις, καθώς και δαπάνες που ενισχύουν την αναπτυξιακή διαδικασία.

γ) να μειωθεί η φορολογία της εργασίας και του κεφαλαίου, συμπεριλαμβανομένου του φόρου εταιρικών κερδών, που δρα αρνητικά όσον αφορά στην ανάπτυξη και την απασχόληση

δ) να συνεχισθούν οι προσπάθειες ώστε να διασφαλιστεί ότι ο φορολογικός διοικητικός μηχανισμός θα απλουστευτεί περαιτέρω και θα γίνει πιο διαφανής και φιλικός προς τους φορολογούμενους-χρήστες.

Δ16: Έσοδα και δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ – μεταβολή σε ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος ([BusinessEurope, Reform Barometer Spring 2018](#), [AMECO, 2017](#))

* Στις δαπάνες της Ελλάδας δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.

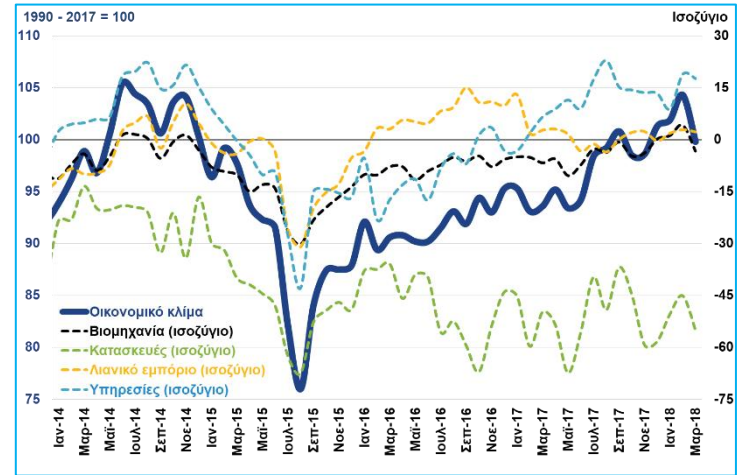
Οικονομικές εξελίξεις

Οικονομικό κλίμα: Υποχώρησε ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Μάρτιο του 2018, έπειτα από σημαντική άνοδο το τελευταίο τρίμηνο του 2017 και τους δύο πρώτους μήνες του 2018, με την επιδείνωση να προέρχεται κυρίως από τις επιχειρηματικές προσδοκίες στη βιομηχανία (Δ17), ακολουθώντας τις εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο. Ειδικότερα, ο δείκτης οικονομικού κλίματος διαμορφώθηκε στις 99,8 μονάδες τον Μάρτιο του 2018, από 104,3 τον προηγούμενο μήνα, επιστρέφοντας στο επίπεδο που βρισκόταν τον Νοέμβριο του 2017. Σημειώνεται ότι τον Φεβρουάριο του 2018, το οικονομικό κλίμα είχε διαμορφωθεί στο υψηλότερο επίπεδο από τον Αύγουστο του 2014, ενώ ανάλογη περίπου εικόνα παρουσιάζει και το οικονομικό κλίμα στην Ευρωζώνη, όπου ο αντίστοιχος δείκτης υποχώρησε στις 112,6 μονάδες, από 114,4 τον προηγούμενο μήνα (Δ18). Αντίθετα, η καταναλωτική εμπιστοσύνη βελτιώθηκε οριακά (στις -52,8 μονάδες από -53 τον προηγούμενο μήνα και -74,4 τον Μάρτιο του 2016), με τα νοικοκυριά να εμφανίζονται περισσότερο αισιόδοξα αναφορικά με την εξέλιξη της ανεργίας, την ώρα που οι εκτιμήσεις τους για την οικονομική τους κατάσταση και τη γενικότερη οικονομική κατάσταση επιδεινώνονται (Δ19).

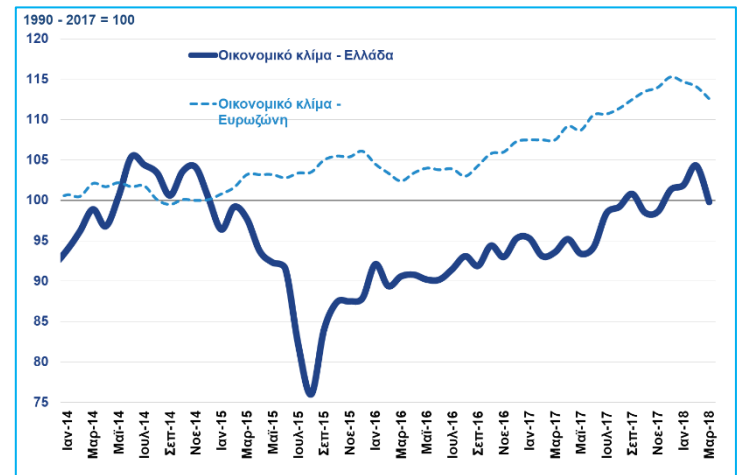
Πιο αναλυτικά, στη βιομηχανία οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για το επίπεδο των νέων παραγγελιών, τόσο για την εγχώρια αγορά όσο και για εξαγωγές, υποχωρούν, όπως επίσης και για την εξέλιξη της παραγωγής και της απασχόλησης το επόμενο 3μηνο (Δ20). Παρόλα αυτά τα αντίστοιχα ισοζύγια θετικών – αρνητικών απαντήσεων για την εξέλιξη της παραγωγής και της απασχόλησης παρέμειναν θετικά.

Στο λιανικό εμπόριο, η λήξη των χειμερινών εκπτώσεων φαίνεται ότι συγκράτησε τις τρέχουσες πωλήσεις των επιχειρήσεων, ενώ αντίθετα οι εκτιμήσεις για την πορεία τους το επόμενο 3μηνο παρέμειναν θετικές. Ταυτόχρονα οι αισιόδοξες προβλέψεις για την πορεία της απασχόλησης σημείωσαν μικρή κάμψη, ωστόσο παρέμειναν σε θετικό έδαφος (Δ21) καθώς το ποσοστό αυτών που

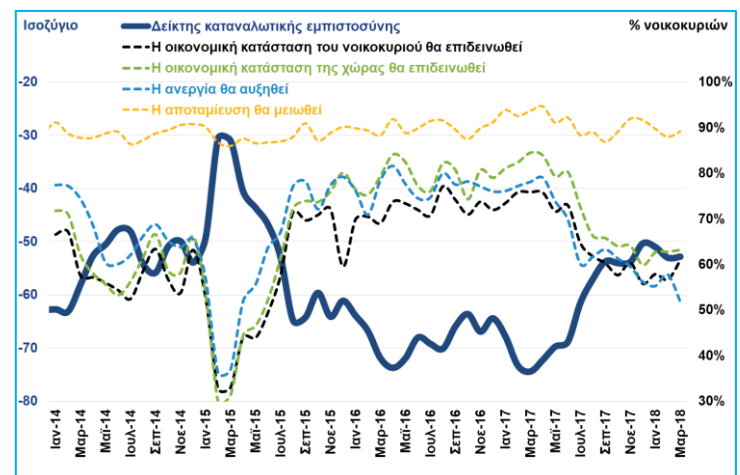
Δ17: Δείκτης οικονομικού κλίματος και επιχειρηματικές προσδοκίες στους βασικούς κλάδους (EE - DG ECFIN, Μαρ. 2018)

Δ18: Δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη (EE - DG ECFIN, Μαρ. 2018)

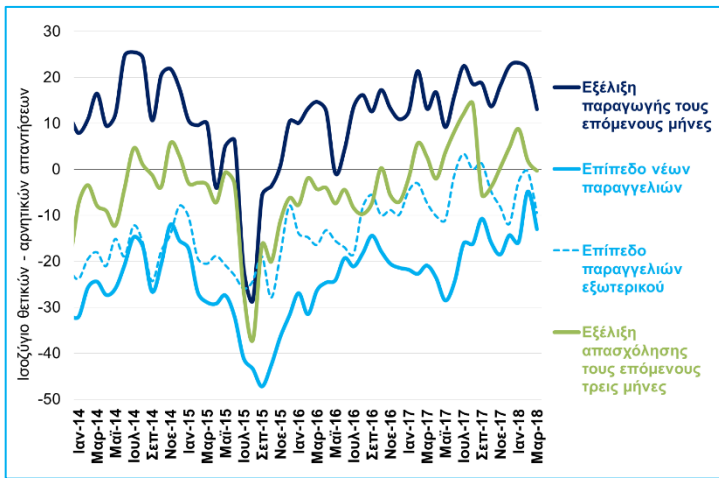

Δ19: Καταναλωτική εμπιστοσύνη και εκτιμήσεις νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση, τη γενική κατάσταση της χώρας και την ανεργία (EE - DG ECFIN, Μαρ. 2018)

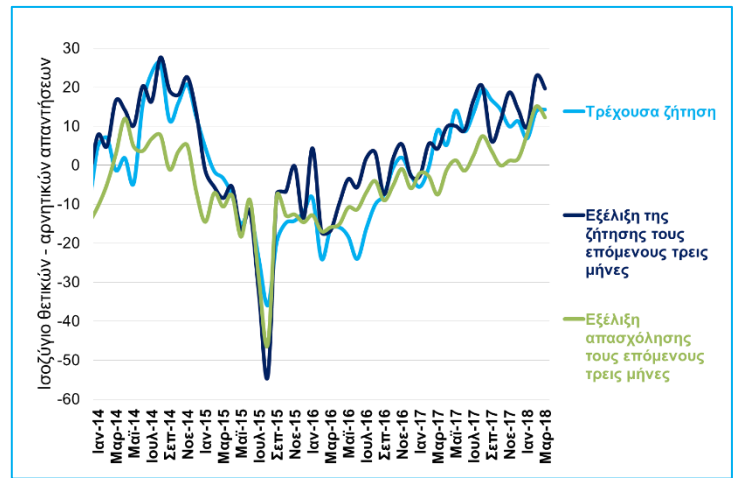

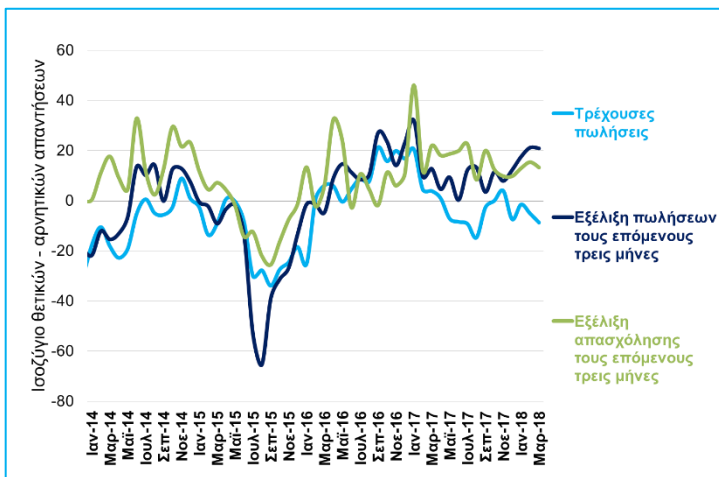
Δ20: Επιχειρηματικές προσδοκίες στη βιομηχανία (EE - DG ECFIN, Μαρ. 2018)

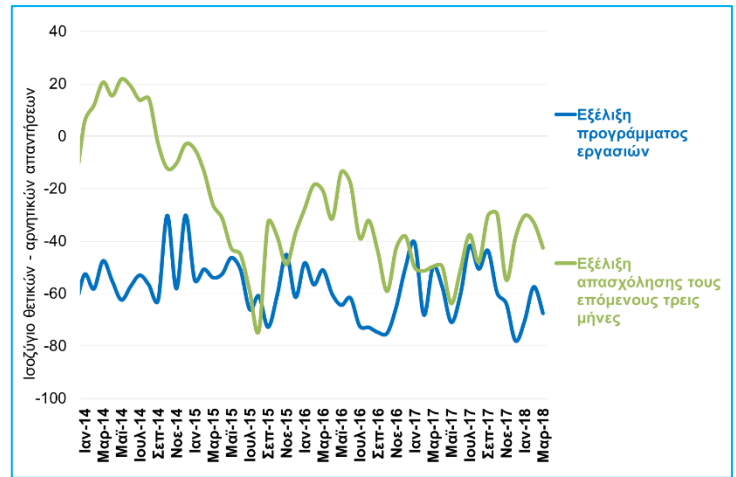
Δ22: Επιχειρηματικές προσδοκίες στις υπηρεσίες (EE - DG ECFIN, Μαρ. 2018)

Δ21: Επιχειρηματικές προσδοκίες στο λιανικό εμπόριο (EE - DG ECFIN, Μαρ. 2018)

Δ23: Επιχειρηματικές προσδοκίες στις κατασκευές (EE - DG ECFIN, Μαρ. 2018)

εκτιμά αύξηση ανέρχεται σε 17%, έναντι μόλις 6,7% που προβλέπει μείωση.

Στις υπηρεσίες, οι επιχειρηματικές προσδοκίες, επίσης υποχωρούν ελαφρά, ωστόσο εξακολουθούν να βρίσκονται σε θετικό έδαφος (Δ22), ενώ στις κατασκευές το κλίμα επιδεινώνεται εκ νέου με τα ισοζύγια θετικών – αρνητικών εκτιμήσεων να παραμένουν έντονα αρνητικά (Δ23).

Αναφορικά με την καταναλωτική εμπιστοσύνη, οι εκτιμήσεις των νοικοκυριών για την εξέλιξη της ανεργίας βελτιώθηκαν τον Μάρτιο του 2018, με το ποσοστό αυτών που εκτιμά ότι θα μειωθεί να υποχωρεί στο 52% από 58% τον προηγούμενο μήνα. Αντίθετα διευρύνεται η απαισιοδοξία τους αναφορικά

με την οικονομική τους κατάσταση, καθώς το 61% των νοικοκυριών προβλέπει επιδείνωση (από 57% τον προηγούμενο μήνα και 76% τον Μάρτιο του 2017), ενώ αμετάβλητες σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα παρέμειναν οι εκτιμήσεις τους για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας και την πρόθεσή τους να αποταμιεύσουν (Δ19).

Βιομηχανικές πωλήσεις: Θετικά κινήθηκε ο κύκλος εργασιών στη βιομηχανία τον Ιανουάριο του 2018, με τη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών να καταγράφει αύξηση +11,3%, επιπλέον αύξησης +4,1% τον Ιανουάριο του 2017 και +5,4% το 2017 συνολικά. Η αύξηση προήλθε κυρίως από την εξωτερική αγορά (+17%), ενώ παράλληλα και στην εγχώρια σημειώθηκε αξιόλογη άνοδος (+7,5%, **Δ24**). Ειδικότερα, οι κλάδοι που συνέβαλλαν περισσότερο στην αύξηση του γενικού δείκτη, είναι η παραγωγή χαρτιού και προϊόντων από χαρτί (+19,2%), μη μεταλλικών ορυκτών (+17,9%) κυρίως λόγω της αύξησης των πωλήσεων τσιμέντου και έτοιμου σκυροδέματος, βασικών μετάλλων (+37,2%), ιδίως προϊόντων χαλυβουργίας (σωλήνες), καθώς και μηχανημάτων (+33,6%, **Δ25**), ιδίως ανυψωτικών και μηχανημάτων κατεργασίας μετάλλων. Η αύξηση του κύκλου εργασιών σε αυτούς τους κλάδους (τσιμέντο, χαλύβιδινο σωλήνες, ανυψωτικά μηχανήματα) συνδυάζεται με την ανάκαμψη της οικοδομικής δραστηριότητας (+19,4% στον όγκο που αντιστοιχεί στις νέες άδειες το 2017) και αποτελεί θετικό σημάδι για την εξέλιξη της παραγωγής στον τομέα, η οποία σημείωσε κάμψη το 2017 (-14,6%) έπειτα από τρία συνεχόμενα έτη θετικής μεταβολής (+15,5% το 2014, +3,1% το 2015 και +22,9% το 2016).

Δ24: Δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία
(ΕΛΣΤΑΤ, Ιαν. 2018)

	2017 (σύνολο)	Ιαν - 2017	Ιαν - 2018
Γενικός δείκτης	11,9%	27,9%	12,7%
Ορυχεία	18,1%	43,1%	16,1%
Μεταποίηση	11,8%	27,7%	12,6%
Πετρελαιοειδή	23,7%	82,1%	14,4%
Μεταποίηση χωρίς πετρελαιοειδή	5,4%	4,1%	11,3%
Τρόφιμα	0,2%	2,7%	3,4%
Ποτά	0,4%	-4,2%	3,5%
Καπνός	-8,4%	3,2%	-10,3%
Κλωστοϋφαντουργικές ύλες	6,2%	6,3%	5,8%
Είδη ένδυσης	-3,7%	5,9%	-1,3%
Δέρματα - είδη υπόδησης	-9,4%	-26,9%	6,2%
Ξύλο και φελλός	6,3%	42,5%	-10,9%
Χαρτί και προϊόντα από χαρτί	7,3%	0,8%	19,2%
Εκτυπώσεις	-12,0%	-14,0%	5,8%
Χημικά προϊόντα	4,8%	-4,9%	9,1%
Φάρμακα	11,3%	7,6%	8,8%
Πλαστικά	3,1%	-3,3%	5,0%
Μη μεταλλικά ορυκτά	2,9%	-4,7%	17,9%
Βασικά μέταλλα	21,9%	11,8%	37,2%
Μεταλλικά προϊόντα	3,9%	2,8%	5,1%
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	14,3%	48,6%	17,5%
Ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	10,4%	36,8%	9,6%
Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	2,3%	53,1%	33,6%
Μηχανοκίνητα οχήματα	21,3%	226,5%	-1,3%
Λοιπός εξοπλισμός μεταφορών	-27,1%	-23,2%	-25,4%
Έπιπλα	-1,0%	-16,7%	27,9%
Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	6,4%	5,7%	29,6%
Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων	9,3%	-12,5%	-10,4%

Δ25: Μεταβολή κύκλου εργασιών στη βιομηχανία
(ΕΛΣΤΑΤ, Ιαν. 2018)

	(€ εκατ.) Ιαν - Δεκ		%Δ	Ιανουάριος		%Δ
	2016	2017		2017	2018	
Ισοζύγιο αγαθών	-16.581,9	-18.353,2	10,7%	-1.460,7	-1.890,8	29,4%
Εξαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία	18.174,5	19.900,9	9,5%	1.378,1	1.678,0	21,8%
Εξαγωγές καυσίμων	6.156,1	7.831,0	27,2%	658,7	781,5	18,7%
Εισαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία	31.782,6	34.262,7	7,8%	2.566,4	2.961,1	15,4%
Εισαγωγές καυσίμων	8.988,7	11.608,1	29,1%	938,7	1.367,1	45,6%
Εισαγωγές πλοίων	297,3	411,2	38,3%	42,0	53,2	26,7%
Εισπράξεις από υπηρεσίες	25.014,6	28.276,1	13,0%	1.173,1	1.264,4	7,8%
Τουρισμός	13.206,7	14.595,8	10,5%	157,8	153,1	-3,0%
Μεταφορές	7.814,2	9.135,3	16,9%	654,0	728,1	11,3%
Άλλες υπηρεσίες	3.993,6	4.545,1	13,8%	361,3	383,3	6,1%
Εισροές από ΕΕ	2.215,5	1.937,3	-12,6%	258,0	442,7	71,6%
Τρέχουσες	1.017,3	897,2	-11,8%	205,3	258,7	26,0%
Κεφαλαιακές	1.198,2	1.040,2	-13,2%	52,6	184,0	249,5%
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών*	-836,2	-539,7	-35,5%	-299,4	-401,9	34,2%

* Περιλαμβάνονται οι κεφαλαιακές μεταβιβάσεις.

**Δ26 Βασικά μεγέθη
ισοζυγίου τρεχουσών
συναλλαγών (Τράπεζα
της Ελλάδος, Ιαν. 2018)**

Ισοζύγιο πληρωμών: Διεύρυνση κατά €102,5 εκατ. παρουσίασε το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαίων τον Ιανουάριο του 2018, ως αποτέλεσμα κυρίως της αύξησης των καθαρών πληρωμών για εισαγωγές καυσίμων, ενώ οι εξαγωγές αγαθών συνέχισαν την ανοδική πορεία που είχαν το 2017. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, οι εξαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα και πλοία αυξήθηκαν κατά +21,8% σε τρέχουσες τιμές (+20,1% σε σταθερές τιμές), ενώ οι αντίστοιχες εισαγωγές αυξήθηκαν κατά +15,4% σε τρέχουσες τιμές (+15,1% σε σταθερές τιμές). Ωστόσο, η μεγάλη άνοδος των εισαγωγών καυσίμων (+45,6%) είχε ως αποτέλεσμα τη διόγκωση του ισοζυγίου αγαθών κατά €430,1 εκατ. σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2017.

Την ίδια ώρα, συνεχίστηκε η αύξηση των εισπράξεων από μεταφορές (+11,3% τον Ιανουάριο του 2018 επιπλέον αύξησης +16,9% το 2017 συνολικά) και λοιπές υπηρεσίες (+6,1% τον Ιανουάριο του 2018 επιπλέον αύξησης +13,8% το 2017 συνολικά), ενώ οι καθαρές εισπράξεις από ταξιδιωτικές υπηρεσίες δεν μεταβλήθηκαν σημαντικά, παρά τη σημαντική άνοδο κατά +16% των αφίξεων (Δ26).

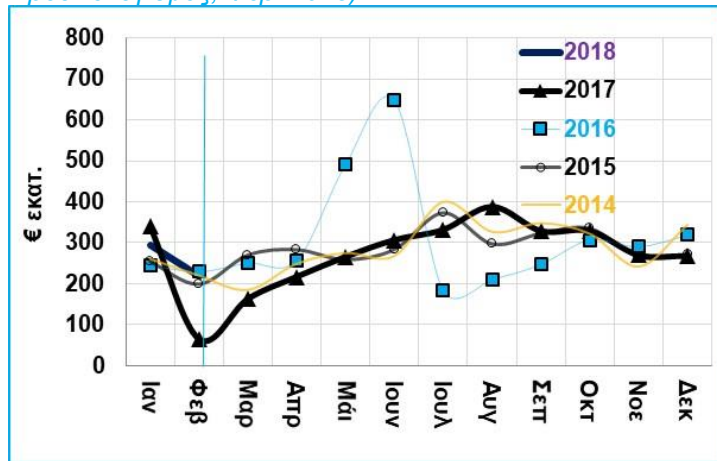
Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού: Η ελαφρά, αλλά ξεκάθαρη, ενίσχυση στα έσοδα από φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, ΦΠΑ εκτός καπνικών και ενεργειακών προϊόντων και, κυρίως, συγκυριακές εξελίξεις στη φορολόγηση των καπνικών καθώς και η επανάληψη των ισχυρών πληρωμών μερίσματος και ANFA/SMP από την ΤΤΕ υποστήριξαν την καλή πορεία των εσόδων το Φεβρουάριο, με αποτέλεσμα τα τακτικά έσοδα το δίμηνο Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου 2018 να ανέλθουν σε €8,6 δισ., έναντι εσόδων €8,17 δισ. το αντίστοιχο δίμηνο του 2017 (€4,2 δισ. το Φεβρουάριο 2018 έναντι €3,9 δισ. το Φεβρουάριο 2017). Έτσι, το πρωτογενές πλεόνασμα ανήλθε στα €2,75 δισ. (έναντι €2,13 δισ. πέρυσι και €1,85 δισ. τον Ιανουάριο 2018). Αναλυτικά, τον Φεβρουάριο 2018 τα έσοδα από φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων είχαν μια καλή πορεία σε σύγκριση με το Φεβρουάριο 2017 (αύξηση €109 εκατ. σε €754 εκατ., που συνεπώς ερμηνεύει το 1/3 της βελτίωσης), η οποία μάλιστα ξεπέρασε και το στόχο που έχει τεθεί για το μήνα κατά €58 εκατ. Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η ελαφρά ενίσχυση σε σύγκριση με το Φεβρουάριο 2017, και για δεύτερο συνεχιζόμενο μήνα, των εσόδων από ΦΠΑ εκτός καπνικών και ενεργειακών προϊόντων (€1 δισ. το Φεβρουάριο 2018, έναντι €958 εκατ. το Φεβρουάριο 2017). Αντίστοιχα, καλή πορεία είχαν τα έσοδα από έμμεσους φόρους ΠΟΕ (98 εκατ. το Φεβρουάριο 2018, έναντι 86 εκατ.

το Φεβρουάριο 2017) αντισταθμίζοντας τη μικρή υστέρηση στα έσοδα από άμεσους φόρους ΠΟΕ (και ανήλθαν σε €186 εκατ. το Φεβρουάριο 2018, έναντι €192 εκατ. το Φεβρουάριο 2017). Υστέρηση σε σχέση με τις επιδόσεις του Φεβρουαρίου 2017 είχαν και τα έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ σε ενεργειακά προϊόντα (€651 εκατ. το Φεβρουάριο 2018, έναντι €682 εκατ. το Φεβρουάριο 2017). Η πολύ καλή πορεία των εσόδων από ΕΦΚ και ΦΠΑ σε καπνικά (€218 εκατ. το Φεβρουάριο 2018 έναντι €65 εκατ. το Φεβρουάριο 2017, που με τη σειρά του έχει επίσης σημαντική συμβολή στην εμφάνιση της καλύτερης πορείας σε σύγκριση με το Φεβρουάριο 2017 και ερμηνεύει περίπου το ήμισυ αυτής) οφείλεται στη καθίζηση των σχετικών εσόδων μετά τον Ιανουάριο 2017 λόγω της επιβολής της αύξησης του ΕΦΚ, και την επαναφορά της πορείας των εσόδων σε συνηθισμένα επίπεδα και συμβατά με τα έσοδα Φεβρουαρίου 2014, 2015 και 2016 το Φεβρουάριο 2018, παρά την αύξηση του ΕΦΚ. Αυτή η εξέλιξη φυσικά δείχνει ότι υπάρχει για άλλη μια φορά ένταση της λαθραίας αγοράς και η συρρίκνωση της ζήτησης για νόμιμα προϊόντα (Δ27).

Δ27: Έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ σε καπνικά (Υπ. Οικ. Προϋπολογισμός, Φεβ. 2018)

Σημαντική ήταν και η αύξηση έναντι του στόχου, αν και υπήρξε μικρή υποχώρηση σε σύγκριση με το Φεβρουάριο 2017, στα «λοιπά μη φορολογικά έσοδα», τα οποία περιλαμβάνουν τα έσοδα από την ΤτΕ (μέρισμα αλλά και απόδοση των ANFA/SMP, που

αθροιστικά ανήλθαν σε €928 εκατ. το Φεβρουάριο 2018 έναντι €1,08 δισ. το Φεβρουάριο 2017).

Την ίδια ώρα, στις δαπάνες καταγράφεται το δίμηνο Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου 2018 και σε σύγκριση με το δίμηνο του 2017 μια μικρή συγκράτηση των πληρωμών σε ασφαλιστικά ταμεία κατά €146 εκατ. καθώς και μη επανάληψη δαπανών ανάληψης χρέους τρίτων €192 εκατ., που αντισταθμίζονται από α) αύξηση δαπανών μισθοδοσίας νοσοκομείων κατά €32 εκατ. η οποία κατανέμεται ισομερώς τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο, την αύξηση των δαπανών για κοινωνικό εισόδημα αλληλεγγύης κατά €119 εκατ. και την αύξηση αποδιδόμενων πόρων κατά 82 εκατ., στις οποίες η μεγάλη αύξηση του Φεβρουαρίου 2018 υπεραντιστάθμισε την υποχώρηση του Ιανουαρίου 2018. Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν τις δαπάνες στα ίδια περίπου επίπεδα το δίμηνο του 2018 σε σύγκριση με το δίμηνο 2017.

Χρηματοδότηση και καταθέσεις: Αμετάβλητη παρέμεινε η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων τον Φεβρουάριο του 2018 σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2017 (+0% ετήσια μεταβολή). Από το φθινόπωρο του 2017 ο ρυθμός χρηματοδότησης των επιχειρήσεων παρουσιάζει οριακές μεταβολές καταδεικνύοντας ότι η απομόχλευση δανείων έχει τερματιστεί, χωρίς όμως ακόμα να έχει διαμορφωθεί μια σταθερή θετική τάση (Δ28). Αντίθετα, ο ρυθμός χρηματοδότησης των νοικοκυριών παρέμεινε αρνητικός (-0,7% στα καταναλωτικά και +3% στα στεγαστικά δάνεια, Δ28). Συνολικά, τα υπόλοιπα των δανείων προς νοικοκυριά και επιχειρήσεις μειώθηκαν στα €182,5 δισ. (από €182,8 δισ. τον προηγούμενο μήνα και €194 δισ. τον Φεβρουάριο του 2017), εκ των οποίων τα €88 δισ. είναι το υπόλοιπο των επιχειρήσεων, €12,7 δισ. των ελεύθερων επαγγελματιών και €81,9 δισ. των νοικοκυριών (€58,6 δισ. στεγαστικά, €22,2 δισ. καταναλωτικά και €1,1 δισ. πιστωτικές κάρτες και λοιπά δάνεια).

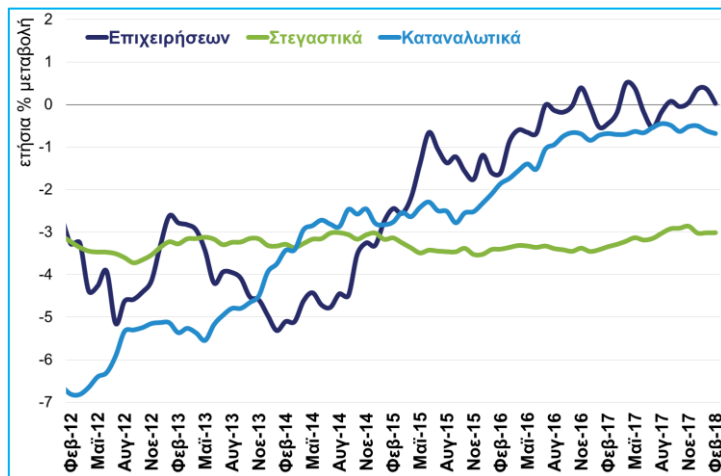
Αναφορικά με τις καταθέσεις, από την πλευρά των νοικοκυριών σημειώθηκε άνοδος κατά +€505 εκατ. τον Φεβρουάριο του 2018 (μηνιαία καθαρή ροή, Δ29), η οποία όμως αντισταθμίστηκε από την εκροή καταθέσεων των επιχειρήσεων κατά -€609 εκατ. Το

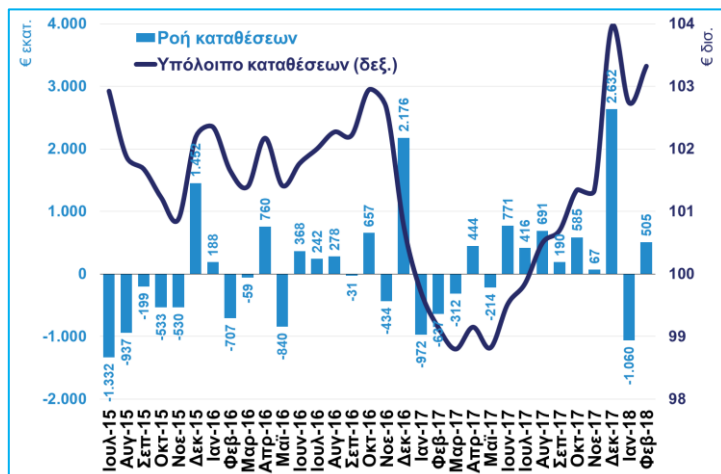
υπόλοιπο των καταθέσεων επιχειρήσεων και νοικοκυριών διαμορφώθηκε σε €121,7 δισ. (€103,3 δισ. των νοικοκυριών και €18,4 δισ. των επιχειρήσεων) από €121,8 δισ. τον προηγούμενο μήνα και €115,7 δισ. τον Φεβρουάριο του 2017. Σημειώνεται ότι η αρνητική ροή καταθέσεων των επιχειρήσεων τους πρώτους μήνες του έτους είναι αναμενόμενη, μετά την αύξηση που παρατηρείται κατά το κλείσιμο του προηγούμενου οικονομικού έτους, καθώς αυξάνονται οι προκαταβολές και οι παραγγελίες.

Ληξιπρόθεσμες οφειλές: Τον Ιανουάριο του 2018 οι νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές των πολιτών προς το δημόσιο συγκρατήθηκαν σε σχετικά περιορισμένα, για τα δεδομένα των τελευταίων 4 ετών, επίπεδα (**Δ30**). Συγκεκριμένα, οι νέες ληξιπρόθεσμες φορολογικές υποχρεώσεις ανήλθαν σε €693 εκατ. (€737 εκατ. τον Ιανουάριο 2017 και €1,26 δισ. το Δεκέμβριο 2017), ενώ οι νέες ληξιπρόθεσμες φορολογικές και μη υποχρεώσεις ανήλθαν σε €766 εκατ. (€1,63 δισ. τον Ιανουάριο 2017 και €1,3 δισ. το Δεκέμβριο 2017).

Δ28: Χρηματοδότηση επιχειρήσεων και νοικοκυριών – ετήσια % μεταβολή (Τράπεζα της Ελλάδος, Φεβ. 2018)

Δ29: Καταθέσεις νοικοκυριών (ΤΤΕ, Φεβ. 2018)

Δ30: Νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές φορολογουμένων προς κράτος (ΑΑΔΕ, Ιαν. 2018)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

€368 δισ.
67% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

€60 δισ.
51% συνόλου*

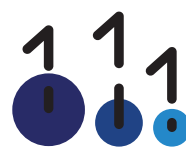
ΠΩΛΗΣΕΙΣ

€62 δισ.
43% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ

€2,4 δισ. **
30% συνόλου**

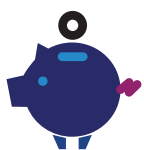
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

190.000
11% συνόλου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ

€4,8 δισ.
20% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

€2,1 δισ.
20% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ

€0,8 δισ.
29% συνόλου****

* 20.500 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2015 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
T: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
T: +32 (0) 2 662 26 85
E: kdiamantouros@sev.org.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

